

เรื่อง ตองกง

รายละเอียด

ตองกง หรือ หญ้าตองกง ชื่อสามัญ Bamboo grass, Tiger grass

ตองกง ชื่อวิทยาศาสตร์ *Thysanolaena latifolia* (Roxb. ex Hornem.) Honda (ชื่อพ้องวิทยาศาสตร์

Agrostis maxima Roxb., *Thysanolaena maxima* (Roxb.) Kuntze, *Melica latifolia* Roxb. ex Hornem.)

จัดอยู่ในวงศ์หญ้า (POACEAE หรือ GRAMINEAE)

สมุนไพرتองกง มีชื่อท้องถิ่นอื่น ๆ ว่า หญ้าไม้กวาด หญ้ายุง (ยะลา), หญ้ากาบไฟใหญ่ (เลย), เล้าแล้ง (สุโขทัย), กัง ดันกั้ง (คนเมือง, ภาคเหนือ), ตองกง (ไทใหญ่), เคี้ยแม (กะเหรี่ยงเชียงใหม่), เควยะหล่า (กะเหรี่ยงแม่ฮ่องสอน), มั่วฮูเหมาะ (กะเหรี่ยงแดง), ต้าวฉีเจ้ (ม้ง), นำหยาว (เมี่ยน), ลำกั้ง ลำกร้อล (ลั้วะ), ตาร์ล (ขมุ), ป่งบี (ปะหล่อง) เป็นต้น

ลักษณะของตองกง

ต้นตองกง จัดเป็นไม้ล้มลุกจำพวกหญ้า มีอายุหลายปี ลำต้นกลม มีลักษณะคล้ายต้นไผ่ มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของลำต้นประมาณ 7.6-17.6 มิลลิเมตร ลำต้นตั้งมีกอที่แข็งแรงมาก มีความสูงของต้นประมาณ 3-4

เมตร ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ดและส่วนของลำต้นหรือเหง้าที่อยู่ใต้ดิน^{[1],[2],[3]} มีเขตการกระจายพันธุ์กว้าง โดยสามารถพบได้ทั่วไปในประเทศอินเดีย จีน หมา ไปถึงประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำหรับในประเทศไทยสามารถพบได้ทั่วทุกภาค โดยขึ้นเป็นวัชพืชตามที่โล่งสองข้างทาง ตามไหล่เขา และตามชายป่า ที่ระดับความสูงจนถึงประมาณ 1,800 เมตร

ใบตองกง ใบมีลักษณะเป็นรูปใบหอก ขนาดใหญ่ กว้างประมาณ 4-7 เซนติเมตร และยาวประมาณ 30-55 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบป้าน ส่วนขอบใบเป็นจักละเอียด เนื้อใบค่อนข้างหนา ส่วนกาบใบเกลี้ยง ยกเว้นบริเวณขอบตอนบนจะมีขนสั้น ๆ ส่วนกาบใบตอนปลายจะเป็นก้านสั้น ๆ ซึ่งเป็นสีแดงเข้ม มีเส้นใบที่ระหว่างรอยต่อด้านในของกาบใบและแผ่นใบเป็นเยื่อบาง ๆ มีความยาวประมาณ 2 มิลลิเมตร และปลายตัด

ดอกตองกง ออกดอกเป็นช่อแบบกระจายและมีขนาดใหญ่ ปลายช่อดอกโค้งลง มีความยาวประมาณ 50 เซนติเมตร ช่อดอกย่อยมีก้านและมักอยู่เป็นคู่ ๆ ส่วนกาบช่อดอกย่อยมี 2 อันลักษณะคล้ายกัน เป็นรูปไข่ โดยอันบนจะยาวและบางกว่าอันล่าง และในแต่ละช่อดอกย่อยจะมีดอกย่อยอยู่ 2 ดอก และอาจมีถึง 3 ดอก แต่จะพบได้น้อยมาก ดอกล่างเป็นแบบไม่มีเพศ มีแต่กาบล่างและมีขนใกล้ ๆ ขอบ ส่วนดอกบนเป็นดอกแบบสมบูรณ์เพศ กาบล่างมีสันตามยาว 3 สัน ขอบทั้ง 2 ด้านบางใสและมีขนค่อนข้างแข็ง ส่วนกาบบนมีเส้นสันตามยาว 2 เส้น เนื้อบางและใส เกสรตัวผู้มี 2 อัน ส่วนเกสรตัวเมียปลายจะแยกเป็น 2 แฉก และเป็นชูย สามารถออกดอกได้ตลอดทั้งปี

ผลตองกง ลักษณะของผลเป็นรูปไข่ ผลเป็นสีน้ำตาลแดง มีความยาวประมาณ 0.6 มิลลิเมตร

สรรพคุณของตองกง

1. รากตองกงนำมาต้ม ใช้อ้อมกั้วคอเมื่อมีไข้ (ราก)
2. ใบตองกงนำมาใช้กวาดแก้อาการไอของเด็กและผู้ใหญ่ (ใบ)

ประโยชน์ของตองกง

1. นอกจากจะใช้เป็นยาสมุนไพรแล้ว ยังสามารถนำมาใช้ทำเป็นเครื่องจักสารและเครื่องมือใช้สอยต่าง ๆ ได้ (เข้าใจว่าเป็นก้านช่อดอก)
2. ใช้ทำเป็น "ไม้กวาดตองกง" โดยใช้ก้านช่อดอกนำมาตากแห้งนำมามัดกับด้ามไม้ไผ่ใช้ทำเป็นไม้กวาด ส่วนดอกนำมาถักยัดกับด้ามไม้ไผ่ใช้ทำเป็นไม้กวาด
3. ใบสามารถนำมาใช้ห่อขนม ห่อข้าวต้ม ห่อข้าวเหนียวหนึ่งได้
4. ใบนอกจากจะใช้ห่อขนมแล้ว ยังนำมาใช้ในงานพิธีสำคัญต่าง ๆ อีกด้วย เช่น พิธีการผูกข้อมือ (กะเหรี่ยงแม่ฮ่องสอน)

5. ในต่างประเทศอย่างอเมริกา แอฟริกา และทางยุโรป พบปลูกเป็นหญ้าประดับและนำไปใช้ประโยชน์อื่น ๆ
6. ใบและยอดอ่อนใช้เป็นอาหารสำหรับสัตว์ตามธรรมชาติ โดยการแกะเส้นของโค กระบือ ช้าง และสัตว์ป่าอื่น ๆ โดยใบและยอดอ่อนนั้นมีคุณค่าทางโภชนาการดังนี้ เส้นใย 15.9%, ไขมัน 2.7%, เถ้า 5.6%, โปรตีน 10.9%, ชาติแคลเซียม 0.1%, ชาติฟอสฟอรัส 0.38% และแทนนิน 1.01%

คำสำคัญ : ดองกง

ที่มา : <https://medthai.com/>

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2020-06-01

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1622&code_db=610010&code_type=01

The Office Of Academic Resource Information And Technology